

เกษตรอินทรีย์ตำบลคลองใหญ่

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่ จังหวัดจันทบุรี

ชาวบ้านส่วนใหญ่ในตำบลคลองใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรคือทำไร่และทำสวน เช่น ไร่มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย และสวนผลไม้ประเภทต่างๆ เช่น ทุเรียน เงาะ มังคุด แต่เนื่องจากเกษตรกรในตำบลมีความต้องการที่จะเพิ่มปริมาณผลผลิตและย่นระยะเวลาในการเพาะปลูก ส่งผลให้เกษตรกรสวนใหญ่หันมาใช้ปุ๋ยเคมีแทน แต่การใช้ปุ๋ยและสารเคมีติดต่อกันในระยะยาวส่งผลให้เกิดปัญหาคุณภาพดินเสื่อมลงอย่างรวดเร็ว ผลผลิตที่ได้มีจำนวนลดลง รวมทั้งปัญหาสารเคมีตกค้างในพืชผักผลไม้ ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภค

ชาวบ้านในตำบลส่วนหนึ่งเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจึงนำปัญหาที่พบเข้าปรึกษาหารือกับคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่ และได้ข้อสรุปร่วมกันว่าควรจัดทำโครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ : โป่งน้ำร้อน
จังหวัด : จันทบุรี

ประชากร : 4,195 คน

พื้นที่ : 193.5 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ปี 2544 อบต.คลองใหญ่ จึงจัดทำโครงการ "เกษตรอินทรีย์ตำบลคลองใหญ่" โดยการจัดตั้งกลุ่มผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพเพื่อจำหน่ายในชุมชน เพื่อเป็นการสนับสนุนให้เกษตรกรหันมาใช้ปุ๋ยหมักแทนปุ๋ยเคมี และเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน อันนำไปสู่การเพิ่มปริมาณของผลผลิต อีกทั้งยังเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพืชผักผลไม้อีกด้วย

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
 - รณรงค์ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผลเสียของการใช้ปุ๋ยเคมีติดต่อกันเป็นเวลานาน รวมถึงข้อดีของการใช้ปุ๋ยหมักแทนปุ๋ยเคมีให้กับประชาชนได้รับทราบ
2. การบริหารจัดการกลุ่มผลิตปุ๋ยหมัก
 - จัดตั้งกลุ่มเกษตรอินทรีย์เพื่อผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพมีเกษตรกรเข้าร่วมเป็นสมาชิกประมาณ 100 คน
 - จัดตั้งคณะกรรมการบริหารกิจการของกลุ่ม จำนวน 15 คน เพื่อทำหน้าที่ควบคุมการผลิตและจำหน่ายปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ
 - สนับสนุนเงินทุนให้กลุ่มเกษตรอินทรีย์ จำนวน 890,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อเครื่องจักรและวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ รวมทั้งจัดสร้างโรงเรือนเพื่อเป็นอาคารที่ทำการของกลุ่ม
3. การผลิตและจำหน่าย
 - จัดจ้างคนงานในพื้นที่ จำนวน 4 – 5 คน เพื่อทำหน้าที่ผลิตปุ๋ยหมัก โดยมีค่าตอบแทนวันละ 100 บาท / คน
 - คณะกรรมการบริหารกิจการของกลุ่มทำหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของแรงงานที่จัดจ้างมา

- สมาชิกกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักไว้เพื่อจำหน่ายได้ปีละ 30 – 40 ตัน
- จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ จำนวน 2 คน โดยเป็นสมาชิกสภาอบต. ในหมู่บ้านที่มีจัดทำโครงการเกษตรอินทรีย์ ทำการตรวจสอบเดือนละ 1 ครั้ง

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน	1. เงินทุนให้แก่กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ จำนวน 890,000 บาท งบประมาณตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนสำหรับค่าใช้จ่ายสำรอง เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2544 โดยจัดสรรผ่าน อบต.คลองใหญ่
อุปกรณ์/เครื่องมือ	1. วัสดุอุปกรณ์ในการทำปุ๋ยหมัก เช่น แกลบ กากน้ำตาลและหัวเชื้อ เป็นต้น 2. โรงเรือน 1 โรง 3. เครื่องตีย่อย 1 เครื่อง 4. เครื่องบดย่อย 1 เครื่อง 5. เครื่องอัดเม็ด 1 เครื่อง 6. เครื่องปั้นเม็ด 1 เครื่อง 7. เครื่องโม่ 1 เครื่อง 8. เครื่องพ่นน้ำ 1 เครื่อง 9. กระสอบบรรจุปุ๋ย ขนาด 30 กิโลกรัม
บุคลากร	1. วิทยากรอบรมวิธีการผลิตปุ๋ยหมัก จำนวน 1 คน 2. คนงาน ทำหน้าที่ผลิตปุ๋ยเพื่อจำหน่าย จำนวน 5 คน ครั้งละ 4 – 5 วัน รวม 4 ครั้ง / ปี 3. คณะกรรมการฝ่ายผลิตของกลุ่ม ทำหน้าที่จำหน่ายปุ๋ยหมักชีวภาพที่โรงปุ๋ย จำนวน 15 คน / เดือน / ครั้ง รวม 4 ครั้ง/ปี

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วันเดือนปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
2544	ประชาชนพบปัญหาสภาพดินเสื่อม ผลผลิตทางการเกษตรที่ได้มีจำนวนลดลง เกิดปัญหาสารพิษตกค้างในพืชผลทางการเกษตร จึงนำปัญหาเข้าปรึกษากับ อบต.	เกษตรกรในตำบลคลองใหญ่
2544	คณะผู้บริหาร อบต. สมาชิกสภา อบต. และเจ้าหน้าที่ อบต. ร่วมปรึกษาค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยริเริ่มโครงการเกษตรอินทรีย์	คณ.ผู้บริหาร อบต./สมาชิกสภา อบต. /เจ้าหน้าที่ อบต.
2544	ปลัด อบต. เขียนโครงการและเสนอโครงการเพื่อขออนุมัติจากสภา อบต. โดยสภา อบต. ให้การอนุมัติโครงการ	อบต. / สภาอบต.
2544	อบต. ประชาสัมพันธ์โครงการและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผลเสียของการใช้ปุ๋ยเคมีเป็นเวลานาน และข้อดีของการใช้ปุ๋ยชีวภาพ เพื่อให้เกษตรกรในตำบลเข้าร่วมกับโครงการ ผ่านทางสมาชิกสภา อบต. และผู้นำในชุมชน	อบต.

วันเดือนปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
2544	อบต. ส่งเสริมให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ โดยตัวแทนกลุ่มจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชนและเป็นผู้ที่มีความรู้หรือมีความสนใจในการผลิตปุ๋ยหมักไว้ ทั้งเพื่อการใช้เองและเพื่อจำหน่าย	อบต.
2544	ชาวบ้านในตำบลมีการรวมกลุ่มกัน จำนวน 100 คน เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำปุ๋ยหมักและนำหมักชีวภาพจาก อบต.	เกษตรกรในตำบล
2544	จัดตั้งคณะกรรมการบริหารกิจการของกลุ่ม จำนวน 15 คน เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการงานภายในกลุ่ม	คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์และอบต.
2544	อบต. จัดสรรเงินทุนอุดหนุนกลุ่มเกษตรกรผลิตปุ๋ยหมักจำนวน 890,000 บาท เพื่อเป็นต้นทุนในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการทำปุ๋ยหมัก เช่น แกลบ หัวเชื้อ กากน้ำตาล และเครื่องจักรในการดำเนินการผลิต เป็นต้น รวมทั้งจัดสร้างโรงเรือนเพื่อเป็นอาคารดำเนินงานของกลุ่ม	อบต.
2544	เกษตรกรตัวอย่างของตำบล ซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มฯ ทำหน้าที่อบรมวิธีการทำปุ๋ยหมักและนำหมักชีวภาพให้กับคณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่มฯ เพื่อนำไปผลิตปุ๋ยหมักเพื่อการจำหน่ายและเพื่อใช้ภายในครัวเรือน	สมาชิกกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์
2544	กลุ่มผลิตปุ๋ยหมักและนำหมักชีวภาพ เริ่มดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักและนำหมักไว้เพื่อใช้เองในครัวเรือนและเพื่อการจำหน่าย	สมาชิกกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์
2544	แต่งตั้งสมาชิกสภา อบต. ในหมู่บ้านที่มีการจัดตั้งกลุ่มผลิตปุ๋ยหมักและนำหมักชีวภาพ เพื่อทำหน้าที่ติดตามการดำเนินงานของกลุ่มเฉลี่ยเดือนละ 1 ครั้ง	อบต. และสมาชิกสภา อบต.
2544	สรุปผลการดำเนินงานให้ทาง อบต. รับทราบ	กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. เกษตรกรส่วนใหญ่ในตำบลคลองใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรคือทำไร่และทำสวน โดยใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเร่งผลผลิตทางการเกษตร แต่การใช้ปุ๋ยเคมีในระยะเวลานาน ส่งผลให้ดินเสื่อมสภาพ ผลผลิตทางการเกษตรมีปริมาณลดลง ส่งผลให้รายได้ลดลง นอกจากนี้การใช้สารเคมียังก่อให้เกิดปัญหาสารพิษตกค้างในพืชผักผลไม้ ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค

หลังการดำเนินการ

1. กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์สามารถผลิตปุ๋ยหมักและนำหมักชีวภาพได้ปีละประมาณ 30 – 50 ตัน เพื่อจำหน่ายในชุมชน โดยสามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มฯ ประมาณ 10,000 บาท / เดือน และปัจจุบันนี้ทางกลุ่มมีจำนวนสมาชิก 100 คน
2. กลุ่มฯ จำหน่ายปุ๋ยหมักชีวภาพ 1 กระสอบ (10 กิโลกรัม) ในราคา 30 บาท ซึ่งมีราคาแพงกว่าปุ๋ยเคมีที่จำหน่ายเพียง 20 บาท / 1 กระสอบ แต่เนื่องจากปุ๋ยหมักชีวภาพของทางกลุ่มฯ มีคุณภาพและสารอาหารที่เหมาะสมกับพืชพันธุ์ที่ชาวบ้านเพาะปลูก และยังช่วยรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนได้มากกว่าปุ๋ยเคมี ชาวบ้านจึงนิยมใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพในการเพาะปลูกทางการเกษตรมากกว่า
3. เกษตรกรในพื้นที่หันมาใช้ปุ๋ยหมักแทนการใช้ปุ๋ยเคมีมากขึ้นประมาณ 20% ซึ่งเป็นการลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีที่ไม่จำเป็นลงและช่วยลดปัญหาสารพิษตกค้างในพืชผลทางการเกษตร
4. สภาพดินเริ่มกลับดีขึ้นโดยไม่ต้องมีการบำรุงรักษามากเหมือนในอดีต ปริมาณผลผลิตเพิ่มมากขึ้น

ขึ้น ส่งผลให้รายได้ของเกษตรกรเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินงานของกลุ่ม	1. กลุ่มฯ พยายามที่จะหาแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพของกลุ่ม
2. ผลผลิตของของกลุ่มฯ ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของชาวบ้านในพื้นที่	2. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ผลผลิตของกลุ่มฯ ให้มากขึ้น โดยใช้วิธีการประชาสัมพันธ์แบบบอกต่อๆ กันไประหว่างชาวบ้านในตำบล

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

โครงการที่สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในตำบลคลองใหญ่ ทำให้โครงการได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการเข้าร่วมปฏิบัติงานตามโครงการเกษตรอินทรีย์ของ อบต. โดยหันมาผลิตและใช้ปุ๋ยหมักทั้งเพื่อการจำหน่ายและใช้ในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้โครงการสามารถประสบความสำเร็จด้วยดี

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

โครงการมีความยั่งยืนสูง เนื่องจากมีกลุ่มสมาชิกที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการของกลุ่มอย่างเป็นทางการ ซึ่งสามารถดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักที่มีคุณภาพและจำหน่ายได้หมด นอกจากนี้ทางกลุ่มยังมีแผนงานที่จะผลิตสารไล่แมลงและยาป้องกันเชื้อรา เพื่อจำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่มต่อไปในอนาคต

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายสมมิตร ยมมา
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่
ที่อยู่ : 88 หมู่ที่ 4 ตำบลคลองใหญ่ อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี
โทรศัพท์ : (09) 938-5738

ชื่อ-นามสกุล : นายพิพัฒน์ คุ่มมี
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่
ที่อยู่ : 88 หมู่ที่ 4 ตำบลคลองใหญ่ อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี
โทรศัพท์ : (09) 251-7027

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2544

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	88 หมู่ที่ 4 ตำบลคลองใหญ่ อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี 22140
ขนาดพื้นที่	193.5 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	3,004,180.00 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
งบประมาณรายได้	3,094,084.00 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
จำนวนประชากร	4,011 คน
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	สภาพโดยทั่วไปของตำบลคลองใหญ่ มีพรมแดนติดต่อกับชายแดนของประเทศกัมพูชาประชาธิปไตยระยะทาง 3.5 กิโลเมตร มีจุดผ่านแดนระหว่างประเทศอย่างเป็นทางการ 1 แห่ง คือ ช่องฝักกาด หมู่ 4 ตำบลคลองใหญ่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสลับเนินเขา ดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย เกือบน้ำไม่อยู่ จึงเหมาะแก่การปลูกพืชไร่อายุสั้น มีแหล่งน้ำบางแห่งแต่ไม่เพียงพอแก่การเกษตร ประชากรส่วนใหญ่จึงมีอาชีพทำไร่ คือ ไร่มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย อาชีพรับจ้างทั่วไปคือ ค้าขายและทำสวนผลไม้ ลักษณะทางสังคม คนท้องถิ่นดั้งเดิมของชุมชนสามารถพูดได้ 2 ภาษาคือ ภาษาไทย และภาษาเขมร และมีความสัมพันธ์ลักษณะเครือญาติกับประชาชนจากฝั่งกัมพูชา ปัจจุบันประชาชนในพื้นที่ประกอบไปด้วยคนท้องถิ่นดั้งเดิมและประชาชนจากจังหวัดอื่นที่เดินทางเข้ามาทำงานและตั้งถิ่นฐาน เช่น จากจังหวัดระยอง ยโสธร เพชรบูรณ์ สุพรรณบุรีและอุดรธานี เป็นต้น ตำบลคลองใหญ่มีศักยภาพที่เอื้อต่อการพัฒนาในหลายๆ ด้านคือ 1. เป็นแหล่งติดต่อค้าขายชายแดน และตลาดแลกเปลี่ยนสินค้าที่สำคัญ 2. เป็นพื้นที่เหมาะกับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว